

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาเป็นเวลานานปีและได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้ ความพยายามของมนุษย์ในการทำการสื่อสารกันก็เพื่อมุ่งสู่ความเข้าใจร่วมกันไม่ว่าความพยายามดังกล่าวมานี้อาจจะกระทำได้ในลักษณะที่อยู่ต่อหน้า หรือด้วยความช่วยเหลือของเครื่องมือ หรือเทคโนโลยี ก็ตาม การที่มนุษย์จะมีความเข้าใจร่วมกันได้ ก็โดยการใช้สารสนเทศ (INFORMATIONS) ร่วมกัน สารสนเทศนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญของการสื่อสารทุกรูปแบบ ตั้งแต่การสื่อสารที่อยู่ต่อหน้าสองคน การสื่อสารในกลุ่มชน หรือการสื่อสารจากคนเดียวไปยังกลุ่มคนจำนวนมาก ด้วยความช่วยเหลือของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร¹

จากความจำเป็นที่ต้องนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยี มาช่วยในการสื่อสาร ทำให้มีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือใหม่ ๆ ขึ้นมา ให้มีประสิทธิภาพดีเด่นยิ่งขึ้น ในการสนองความต้องการของมนุษย์ ด้านการสื่อสาร เช่นเดียวกับการเกิดกิจการโทรทัศนบอกรับสมาชิก เพื่อแก้ปัญหาการรับสัญญาณวิทยุโทรทัศนไม่ได้ดี จึงต้องมีการติดตั้งเสาอากาศที่มีประสิทธิภาพ และอยู่ในที่สูง ๆ แล้วต่อสายมาเข้าเครื่องรับโทรทัศน หรือเข้าเครื่องขยายสัญญาณโทรทัศนก่อน แล้วจึงต่อสายไปเข้าเครื่องรับ

---

¹ศิริชัย ศิริกาสะ, "สารสนเทศกับเทคโนโลยีและนโยบายการสื่อสาร"

โทรทัศน์ ตามบ้านสมาชิกอีก ต่อหนึ่ง วิธีการนี้เรียกโทรทัศน์ทางสาย โดยใช้เสาอากาศรวม (COMMUNITY ANTENNA TELEVISION) เรียกย่อ ๆ ว่า ซีเอ ทีวี (CATV) ต่อมาเรียกกันโดยทั่วไปว่า เคเบิลทีวี (CABLE TV) ส่วนอีกวิธีการหนึ่งของโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ในการส่งสัญญาณโทรทัศน์ นอกจากการต่อสายเคเบิลแล้ว ยังสามารถส่งสัญญาณโทรทัศน์ด้วยคลื่นไมโครเวฟ จากสถานีส่งไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ ตามบ้านสมาชิก โดยไม่ต้องต่อสายสัญญาณ แต่ต้องมีเครื่องถอดสัญญาณ ในการรับสัญญาณโทรทัศน์ไว้เฉพาะลูกค้าต่างหาก วิธีการนี้เป็นการแพร่ภาพโทรทัศน์ด้วยคลื่นวิทยุ เรียกว่าโทรทัศน์บอกรับสมาชิก หรือ อาร์เอสทีวี (RADIATED SUBSCRIPTION TELEVISION หรือเรียกย่อ ๆ ว่า RSTV)

กิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก เริ่มมีในเมืองแลนส์ฟอร์ด (LANSFORD) สหรัฐอเมริกาเป็นแห่งแรก โดยช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ชื่อ โรเบิร์ต เจ ทาร์ลตัน (ROBERT J. TARLTON) ในปี 2492 ทั้งนี้เพราะเมืองแลนส์ฟอร์ด อยู่ห่างจากสถานีโทรทัศน์ในเมืองฟิลาเดลเฟีย (PHILADELPHIA) ประมาณ 65 ไมล์ แต่รับสัญญาณภาพไม่ได้ เพราะเมืองนี้ล้อมรอบไปด้วยภูเขา เขาจึงคิดแก้ปัญหา โดยการนำเสาอากาศ ไปติดตั้งบนยอดเขา แล้วต่อสายอากาศมาเข้าเครื่องขยายสัญญาณ จากนั้นส่งสัญญาณทางสายเคเบิล ไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ ตามบ้านสมาชิกต่าง ๆ โดยเก็บค่าสมาชิกเดือนละ 3 เหรียญ²

---

² RALPH LEE SMITH "WHAT IS CABLE TV THE WIRD NATION
CABLE TV : THE ELECTRONIC COMMUNICATION HIGH WAY 1972 : 3.

"ในประเทศไทย กิจกรรมโทรทัศน์บอกรับสมาชิก เริ่มในต่างจังหวัดก่อน โดยเริ่มเป็นครั้งแรกที่จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเดือนธันวาคม 2525"³ แล้วเริ่มขยายแนวคิดนี้ไปตามจังหวัดต่าง ๆ มากขึ้น ปัจจุบันมีบริษัทที่เปิดดำเนินกิจการทั่วประเทศ ประมาณ 40 บริษัท รายการส่วนใหญ่ที่เปิดให้สมาชิกได้รับชม มักจะเป็นการเปิดวิดีโอเทปจากภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ แล้วต่อสายไปยังเครื่องรับโทรทัศน์ ของสมาชิกบ้านต่าง ๆ บางแห่งมีการจัดรายการข่าวท้องถิ่นคืนรายการประกอบไปด้วย เช่น บริษัทโทรทัศน์บอกรับสมาชิกที่จังหวัดจันทบุรี การเกิดกิจการนี้ น่าจะมาจาก ปัจจัย 3 ประการคือ เป็นช่วงที่วิดีโอเทปกำลังเข้ามาใหม่ ๆ มีม้วนเทปภาพยนตร์ ประเภทต่าง ๆ มากมาย และโทรทัศน์ในช่วงนั้น ยังไม่มีภาคกลางวัน และยังไม่ได้แพร่ภาพตลอด 24 ชั่วโมง ประกอบกับธุรกิจในต่างจังหวัด ไม่เร่งรีบและทำการแข่งขันกันมากนัก โทรทัศน์ในการบอกรับสมาชิก จึงเป็นเพื่อนแก้เหงา ในหมู่สมาชิกเป็นอย่างดี มีข้อนำคิดประการหนึ่ง แม้บริษัทผู้ประกอบกิจการ จะไม่มีปัญหา ในการวางสายสัญญาณโทรทัศน์ผ่านเสาไฟฟ้า เพราะได้ตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ปัญหาด้านกฎหมาย ยังเป็นสิ่งที่น่าคิดอยู่ว่า บริษัทเหล่านี้ จะดำเนินการอย่างไร ท่ามกลางความไม่ชัดเจนของกฎหมาย ที่มาของโทรทัศน์บอกรับสมาชิก อีกส่วนหนึ่ง มาจาก จุดบอดของการรับสัญญาณโทรทัศน์ ในหลายส่วนของประเทศไทย "เช่น ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และบางส่วนของจังหวัดพังงา จึงได้ขออนุมัติ จากกรมไปรษณีย์ โทรเลข และคณะกรรมการบริหารวิทยุและโทรทัศน์ ในการจัดตั้งงานรับสัญญาณโทรทัศน์จากดาวเทียม แล้วต่อสายไปยังเครื่องขยายสัญญาณ เพื่อส่งสัญญาณโทรทัศน์ ตามสายไปยังเครื่องรับของประชาชนตามบ้านต่าง ๆ "⁴

³ BANGKOKPOST, 9 พฤษภาคม 2526 :20.

⁴ รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง อนาคตของเคเบิลทีวี

จากนั้นมา ในปี 2526 มีการแถลงข่าวถึงความพร้อมที่จะดำเนินกิจการ โทรทัศน์บอกรับสมาชิกถึง 2 กลุ่มด้วยกันคือ บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ และอ.ส.ม.ท. ร่วมกับบริษัทเคลียร์วิว อินเตอร์เนชั่นแนล (Clear View International) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้จะทำการส่งสัญญาณโทรทัศน์ ในระบบ อาร์เอสทีวี และ ซีเอทีวี ทำให้สื่อมวลชนต่าง ๆ ให้ความสนใจ

โดยมีการแสดงความคิดเห็นมากมาย ฝ่ายที่เห็นด้วยก็คิดในด้านความ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปิดหูเปิดตาให้กว้างขวางออกไป "โดยเฉพาะจาก รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม(นายสมัครสุนทรเวช) แสดงด้วยวาจา ในการแสดง นิทรรศการ วันที่ 16 มิถุนายน 2526 มีข้อแย้งพอสรุปได้ว่า จะกระทบกระเทือน การผลิตรายการในประเทศ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลมากเกินไป เป็น ความฟุ่มเฟือยเกินฐานะคนไทย"⁵

จนกระทั่ง มีการตั้งคณะกรรมการ ขึ้นใน อ.ส.ม.ท. เพื่อศึกษาปัญหา ด้านนี้ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2526 และนำเสนอคณะรัฐมนตรี แต่การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในช่วงนั้นคนไทยยังสับสน จึงได้ระงับเรื่องนี้ไว้ก่อน จนกว่าจะมีการ ร่างกฎหมายเกี่ยวกับด้านนี้ออกมาบังคับใช้

ต่อมา เดือน มีนาคม 2532 คณะรัฐมนตรี เห็นชอบในหลักการให้ดำเนิน การโทรทัศน์ตามสายระบบบอกรับสมาชิกได้โดย อ.ส.ม.ท. และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ ดูแล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งสัญญาณไปยังพื้นที่ที่รับสัญญาณโทรทัศน์ไม่ได้และเพื่อ

---

⁵ อัครวิน , "เคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียมเป้าหมายข้างหน้า สำหรับ สวรรค์ในบ้าน, โลกวิดีโอ , 2527, หน้า 107.

การส่งเสริมการท่องเที่ยว ในวันที่ 17 เมษายน 2532 อ.ส.ม.ท. ได้ทำสัญญากับ บริษัทไอบีซี เคเบิลทีวี ร่วมกันดำเนินการ ในกรุงเทพมหานคร" ⁶ ส่งสัญญาณ โทรทัศน์ในระบบ อาร์เอสทีวี จากอาคารสำนักงานที่ราชวัตร และย้ายเสาอากาศ ไปอยู่ชั้นสูงสุดของอาคารไอบีซี ในรัศมี 50-60 กิโลเมตร

"บริษัทอินเตอร์เนชันแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น หรือ ไอบีซี (International Broadcasting Corporation Limited หรือ IBC) มีสัญญากับ อ.ส.ม.ท. ในการส่งสัญญาณโทรทัศน์เป็นเวลา 20 ปี พร้อมกับประกัน รายได้ขั้นต่ำให้กับ อ.ส.ม.ท. ทั้งสิ้น 120,895,000 บาท ส่วนรายได้ขั้นสูงคือ 6.5% แต่ไม่เกิน 5 ล้านบาท หลังจาก IBC ได้รับสัมปทานไม่นานนัก อ.ส.ม.ท. ก็อนุมัติ ให้บริษัทเอกชน เข้ามาร่วมทำโทรทัศน์บอกรับสมาชิก อีกรายหนึ่งคือ บริษัทสยาม บรอดแคสติ้ง แอนด์คอมมิวนิเคชั่น หรือ เอสบีซี (Siam Broadcasting and Communication หรือ SBC) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ไทยสกายทีวี (Thai sky TV) ⁷ มีสถานีส่งสัญญาณ บนอาคารแปซิฟิค ทาวเวอร์ รัศมีการส่งสัญญาณ 50-60 กิโลเมตร เช่นเดียวกัน เพราะกำลังส่ง ของเครื่องส่งสัญญาณโทรทัศน์ ทั้ง 2 บริษัท อ.ส.ม.ท. ได้ควบคุมไว้ไม่ให้เกิน 100 วัตต์

การแข่งขันของธุรกิจโทรทัศน์บอกรับสมาชิกรับว่าเป็นของใหม่ของคนไทย อยู่ไม่น้อยและเกมส์แข่งขันส่วนหนึ่งคือการขยายตลาด ซึ่งการเข้ามาของเอสบีซี นั้น นอกเหนือจากการแข่งขันกันโดยตรงกับ ไอบีซี แล้วยังจะช่วยเพิ่มเติม การยอมรับ

---

⁶ ละเอียต คีลาน้อย, "ประวัติและความเป็นมาของเคเบิลทีวี" เอกสาร ประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง เคเบิลทีวี : บทบาทใหม่ต่อสังคมไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532, หน้า 3.

⁷ "ศึกเคเบิลทีวี", นิตยสารมีเดีย, 2533, หน้า 122.

ของผู้บริโภคมากขึ้นไปด้วย อย่างไรก็ตาม ลักษณะการส่งสัญญาณโทรทัศน์ในระบบอาร์เอสทีวี ของบริษัททั้งสอง ถึงแม้ผู้ชมจะรับชมได้เฉพาะผู้ที่บอกรับการเป็นสมาชิก แต่ลักษณะการส่งสัญญาณเช่นนี้ น่าจะเรียกได้ว่า เป็นการเกิดของสถานีโทรทัศน์ขึ้นมาอีก 2 แห่งในประเทศไทย ในขณะที่ เรามียุ่ทั่วประเทศถึง 13 สถานี แยกเป็นส่วนกลาง 5 สถานี และส่วนภูมิภาค 8 สถานี เมื่อมีสถานะเป็นสถานีโทรทัศน์ "การดำเนินกิจการจึงเป็นไปได้ ที่รัฐจะปล่อยให้เอกชนดำเนินกิจการ โดยไม่มีการควบคุม เพราะสื่อมวลชนลักษณะนี้เป็นสื่อมวลชนที่รัฐบาลผูกขาดการเป็นเจ้าของ โดยมีหน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของสถานี (เช่น ช่อง 5, ช่อง 7 และสถานีโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาค) แต่ในการปฏิบัตินั้น รัฐบาลหรือหน่วยราชการที่เป็นเจ้าของสถานี มิได้ดำเนินการจัดรายการเองทั้งหมด หากปล่อยให้เอกชนเข้ามาซื้อเวลาออกอากาศเอง"^๕ ปัจจุบันบริษัททั้ง 2 ที่เข้ามาดำเนินการกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก อย่างเต็มรูปแบบ อยู่ในความดูแลขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ทำการออกอากาศบริษัทละ 3 ช่อง ความถี่ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค โดยมีผังรายการของแต่ละบริษัทดังนี้

ไอบีซี เคเบิลทีวี

ช่องที่ 1 ช่องข่าวและกีฬา เน้นสำนักข่าวที่ถูกใจตลาดคนไทยคือ CNN*

^๕ ระวีวรรณ ประกอบผล, "สื่อมวลชนวิกฤตการณ์ทางการเมืองในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528, หน้า 43.

*CNN (Cable news network) สถานีโทรทัศน์แห่งแรกของโลกที่ยิงสัญญาณผ่านดาวเทียม เข้าสู่ระบบเคเบิลทีวีที่อเมริกาเหนือ

และรายการ ทูเดย์ เจแปน (TO DAY JAPAN) ของ NHK* โดยการนำเสนอ เป็น
ภาคภาษาอังกฤษ ส่วนด้านกีฬา เน้นถ่ายทอดสด การแข่งขันกีฬายอดนิยมสำคัญ ๆ

ช่อง 2 ช่องสารคดีและบันเทิง ประกอบไปด้วย ภาพยนตร์เงินล้านและ
มินิซีรีส์จากอเมริกา เกมส์โชว์ ทอล์คโชว์ คอนเสิร์ต มิวสิควีดิโอ แฟชั่นโชว์
รายการสนุกสำหรับครอบครัว สารคดีและการ์ตูน

ช่องที่ 3 ช่องภาษาไทย ได้ผสมผสานภาพยนตร์ไทยจากไฟว์สตาร์ และ
ภาพยนตร์ต่างประเทศทั้งเก่าและใหม่พร้อมทั้งนำเสนอเป็นภาษาไทย โดยทั้งหมดนี้
ออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง

ไทยสกาย ทีวี

ช่องที่ 1 เป็นข่าวต่างประเทศและกีฬา โดยเน้นข่าวจากสำนักข่าวใน
ยุโรป เช่น BBC* และญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ นำเสนอเป็นภาคภาษาอังกฤษ แต่จะมี
บรรยาย อักษรไทยอยู่ด้านล่างของภาพ

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*NHK (Nippon Hoso Kyoyai) องค์การวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยญี่ปุ่น

*BBC (The British Broadcasting Corporation)

บริษัทวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย

ช่องที่ 2 และช่องที่ 3 เป็นช่องบันทึกมีทั้งรายการและภาพยนตร์ จากทั่วโลก แต่เน้นที่ผู้ผลิตภาพยนตร์ชั้นนำ ของฮ่องกง และวอร์เนอร์ บราเดอร์ จากสหรัฐอเมริกา เป็นหลัก ในการป้อนรายการและภาพยนตร์ให้ไทยสกายทีวี ซึ่งออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง เช่นกัน

"นอกจากนี้ทั้ง 2 บริษัท ได้เตรียมการผลิตข่าวในประเทศ เป็นข่าวด่วน ทุกครึ่งชั่วโมง"⁹ สุดท้ายหากบริษัทที่ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก อย่างเต็มรูปแบบ หันมาจับมือกับบริษัทโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะเริ่มแรกในเขตรอบกรุงเทพมหานคร เพื่อขจัดปัญหาลิขสิทธิ์ จะทำให้เทคโนโลยีการสื่อสาร ด้านนี้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น สิทธิทางการสื่อสาร ของคนไทย ได้รับการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสิทธิที่เรียกว่า สิทธิที่จะรู้ (Right to Know) เป็นสิทธิที่เราจะได้รับความรู้ข่าวสารมากขึ้นจากสังคม ประชาชนจะสามารถเลือกรับสารทางใดก็ได้ ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์บอกรับสมาชิกเกิดขึ้นจากจุดบอดของโทรทัศน์หลายประการเช่น การรับสัญญาณโทรทัศน์ไม่ได้ มีโฆษณามากเกินไป ช่วงระยะเวลาการออกอากาศและเนื้อหาของรายการ ไม่สนองความต้องการรับรู้ของประชาชนบางกลุ่ม แต่ในโทรทัศน์บอกรับสมาชิก มีการแบ่งเนื้อหาของรายการ ออกเป็นประเภท และแยกออกตามช่อง ตามสิทธิการเลือกรับสาร ในการสื่อสารของคนในสังคม

ปัจจัย ที่มีผลกระทบต่อการประกอบกิจการ โทรทัศน์บอกรับสมาชิก คือปัจจัยด้านปัญหากฎหมาย ที่จะควบคุมโทรทัศน์บอกรับสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

---

⁹ จตุพร อุประคำ "เคเบิลทีวีเชือดกันสนั่น สุดท้ายก็จับมือผูกขาด" นิตยสารอีคอนนิวส์ , กันยายน 2534, หน้า 24.

พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 และพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม 2498 นั้น ยังไม่สามารถตีความได้ว่า สามารถครอบคลุมโทรทัศน์บอกรับสมาชิกได้หรือไม่ และกฎกระทรวงที่จะออกมาควบคุมโทรทัศน์บอกรับสมาชิกโดยตรงก็ยังมี รัฐบาลไทยต้องมีการกำหนดนโยบายด้านนี้ให้เด่นชัด เพื่อควบคุมโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ให้ท่าบทบาทหน้าที่ของสื่อที่มีประโยชน์ต่อคนไทยอย่างแท้จริง

ปัจจัยอีกด้านหนึ่ง ที่มีผลกระทบ ต่อการประกอบกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิกโดยตรง ได้แก่จำนวนยอดสมาชิกที่บอกรับและชำระค่าสมาชิกเป็นรายเดือน เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสำเร็จก้าวหน้า รวมทั้งการอยู่รอด ของกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิกแล้ว ยังทำให้ทราบถึงผลของการบริการและเนื้อหาของรายการ จะเป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคคือสมาชิกหรือไม่ ซึ่งปัจจัยนี้ จะเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด ในการชี้ถึงพัฒนาการของโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ในอนาคตได้เป็นอย่างดี

จากการพัฒนาการทางด้านอิเล็กทรอนิกส์อยู่ตลอดเวลา มีผลให้โทรทัศน์บอกรับสมาชิก ได้รับการพัฒนา อย่างไม่หยุด เช่นกัน จึงเป็นสิ่งที่น่าติดตามศึกษา กระบวนการของโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ในประเทศไทยว่า ต้องมีการพัฒนาต่อไปอีก โดยเฉพาะปัจจุบัน มีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ในอนาคต กระบวนการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ต้องมีการพัฒนามากขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่อย่างแน่นอน เช่น นอกจากจะมีการแข่งขัน ในเชิงธุรกิจ ระหว่าง 2 บริษัท ที่ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก อย่างเต็มรูปแบบแล้ว ยังมีปัจจัย จากระบบโทรทัศน์แบบเดิม ทั้ง 13 สถานี โดยเฉพาะ 5 สถานีใน ส่วนกลาง ที่เตรียมพร้อมขานรับนโยบายของ รัฐบาล ในการปรับเวลาการออกอากาศ ตลอด 24 ชั่วโมงในอนาคตบริษัทที่ดำเนินกิจการด้านโทรทัศน์บอกรับสมาชิก จะใช้กลยุทธ์ ด้านขีดความสามารถของโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ที่ยังไม่ได้นำมาใช้เพื่อแข่งขันกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยต่อผลกระทบ ในด้านการดำเนินธุรกิจ ที่สำคัญคือการครองใจลูกค้า การพัฒนาขีดความ

สามารถของโทรทัศน์บอกรับสมาชิกที่ตามมาคือ การขยายกิจการ และการส่งสัญญาณโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ให้ครอบคลุม จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยมากขึ้น

ด้วยเหตุที่ โทรทัศน์บอกรับสมาชิก เป็นสื่อใหม่ที่เพิ่งเข้ามาสู่การรับรู้ของคนไทย แต่มีการดำเนินการเพื่อการจัดตั้งยาวนาน และพัฒนากิจการอย่างรวดเร็ว หลังจากได้รับการอนุมัติให้ดำเนินกิจการ ซึ่งบริษัทในต่างจังหวัดทั้ง 40 บริษัท และในกรุงเทพมหานคร อีก 2 บริษัท ต่างก็มีการแข่งขันในเชิงธุรกิจเป็นอย่างดี ซึ่งบริษัทเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการสื่อสารมวลชน ทั้งในแง่ผู้ส่งสาร เนื้อหาของสาร และรวมทั้งผู้รับสารด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ติดตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและวิธีการสื่อสารใหม่ ๆ ที่นำมาใช้กับสังคมไทย เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของบริษัทผู้ดำเนินการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพื่อจะได้ทราบบทบาทของ โทรทัศน์บอกรับสมาชิกในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการติดตั้งในต่างจังหวัด จนกระทั่งปัจจุบัน และใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์ในอนาคตด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบที่มา ตลอดจนพัฒนาการขององค์กร บริษัทผู้ดำเนินการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน
2. เพื่อทราบปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทผู้ดำเนินการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก
3. เพื่อทราบถึงทิศทาง และแนวโน้มของธุรกิจ บริษัทผู้ดำเนินการโทรทัศน์บอกรับสมาชิกในอนาคต

ปัญหานำวิจัย

1. บริษัทผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก   เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน
มีความเป็นมาและพัฒนาการอย่างไร
2. ปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้าง   ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน ของบริษัท
ผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก
3. ทิศทาง และแนวโน้ม ของบริษัทผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก
ในอนาคตจะมีลักษณะเช่นไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบริษัทที่ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ทั้ง
กรุงเทพฯและต่างจังหวัด โดยศึกษาเพื่อให้เห็นภาพรวมของบริษัทเหล่านี้ ในแง่
จุดเริ่มต้น ประวัติความเป็นมา พัฒนาการ การดำเนินงาน รูปแบบและโครงสร้าง
การดำเนินกิจการ สภาพปัญหาที่ประสบ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมที่ส่งผล
กระทบต่อการดำเนินงาน ของบริษัทผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิกเหล่านี้
โดยงานวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2525-2534

ข้อสันนิษฐานของการวิจัย

1. บริษัทผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก เกิดจากความเจริญทาง
เทคโนโลยี และรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน
บางกลุ่ม

2. ผู้รับสาร เนื้อหา และสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากิจการ การสื่อสารมวลชน ด้านโทรทัศน์บอกรับสมาชิก

3. กิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก จะต้องพัฒนารายการและการบริการ เพื่อครองใจสมาชิกและขยายพื้นที่รับสัญญาณ เพื่อการเพิ่มจำนวนยอดสมาชิก ซึ่งเป็นรายได้ทางเดียวที่ทำให้กิจการอยู่รอดและมีกำไรได้

คำนิยามศัพท์

โทรทัศน์บอกรับสมาชิก หมายถึง โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า เคเบิลทีวี มีระบบการส่งสัญญาณด้วยสายเคเบิลหรือส่งสัญญาณด้วยคลื่นวิทยุ โดยผู้ที่รับชมได้ ต้องชำระค่าสมาชิก และได้รับการติดตั้งอุปกรณ์การรับสัญญาณโดยเฉพาะ จากบริษัทผู้ประกอบการก่อน

บริษัท หมายถึง บริษัทที่ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก เพื่อขายหรือจำหน่ายในรูปการบอกรับสมาชิก ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือการเคลื่อนไหวไปตามสภาพของสังคมโดยผ่านช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไปสู่อีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ปัจจัยตัวกำหนด หมายถึง ปัจจัยหรือเงื่อนไข ปลีกย่อยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสมาชิก ที่ได้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการดำเนินงานของบริษัทผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ปัจจุบัน มีอยู่ในกรุงเทพฯ 2 บริษัท และอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ อีกประมาณ 40 บริษัท จึงค่อนข้างยากที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์ครบทุกบริษัท เพราะแต่ละบริษัทได้กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ แต่ผู้วิจัยจะพยายามทำการศึกษาให้ครอบคลุมตรงตามประเด็นให้มากที่สุด โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ไปที่บริษัทผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ที่มีโครงสร้างขององค์กร ในลักษณะค่อนข้างใหญ่ 2 บริษัท ในกรุงเทพฯ คือบริษัทอินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด และบริษัทสยามบรอดแคสติ้ง แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ส่วนในต่างจังหวัด ผู้วิจัย ใช้สุ่มตัวอย่างจาก บริษัทโทรทัศน์บอกรับสมาชิก จังหวัดจันทบุรีและชลบุรี ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง จากบริษัทโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ในต่างจังหวัด ทั้ง 40 บริษัททั้งนี้ เพื่อให้เป็น ตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา

ด้วยเหตุที่การดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันและต้องลงทุนสูงการจะได้มาซึ่งข้อมูลจึงค่อนข้างเป็นไปได้ยากยิ่ง นอกจากนี้ งานวิจัยในหัวข้อดังกล่าวนี้ ยังไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษามาก่อน ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมุ่งไปใช้ในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเชิงเจาะลึกแทน ซึ่งทำได้ค่อนข้างลำบาก และทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องอาศัยระยะเวลาานพอสมควร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพัฒนาการของบริษัทผู้ดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจวบจนปัจจุบัน
2. ทราบถึงปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระบบการดำเนินกิจการโทรทัศน์บอกรับสมาชิก
3. ทราบถึงทิศทาง และแนวโน้ม ของการดำเนินธุรกิจบริษัทโทรทัศน์บอกรับสมาชิก ในอนาคต
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาโทรทัศน์บอกรับสมาชิกต่อไป ในอนาคต ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญต่อการสื่อสารมวลชนมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย